

**Міністерство освіти та науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історична біографістика»**

Ступінь освіти	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	032 Історія та археологія
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Заняття	Лекції – 20 годин Семінари – 10 годин
Мова викладання:	українська
Кафедра, що викладає	історії
Викладач 	Міронова Ірина Сергіївна доктор історичних наук професор Персональна сторінка: https://chmnu.edu.ua/mironova-irina-sergiyivna/ E-mail: ya.irina761@gmail.com

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Історична біографістика» відноситься до вибірових освітніх компонентів освітньо-наукової програми підготовки здобувачів ступеня доктора філософії (PhD).

Історична біографістика – це наукова історична дисципліна, що вивчає теорію, методологію та джерелознавство створення біографій та інших біографічних матеріалів, зосереджуючись на життєвому шляху особистості як історичному явищі, що включає аналіз різних типів біографій (політичних, інтелектуальних, віртуальних), їхніх функцій та зв'язків з історичною пам'яттю та наукою. Історична біографістика допомагає зрозуміти роль особистості в історії, досліджує, як формується історична пам'ять, і розширює знання про минуле, ґрунтуючись на достовірних джерелах.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: ознайомлення здобувачів із сучасним станом вивчення феномену біографії в культурі та соціальному бутті, а також із проблематикою біографічного підходу в сучасному гуманітарному знанні; на основі сучасних досягнень української та зарубіжної історіографії через біографію, як історико-культурологічне явище, сформулювати у здобувачів розуміння сутності історичних процесів, сприяти формуванню їхньої історичної свідомості.

Завдання:

- забезпечити здобувачів вищої освіти компетенціями з історії, теорії та практики біографістики;
- визначити біографію як феномен соціокультурного буття, його історичні типи та форми;
- теоретично узагальнити біографічну традицію в культурі і соціогуманітарному знанні;

- проаналізувати сутність «біографічного підходу», «біографічних методів» в сучасному гуманітарному знанні на міждисциплінарному його рівні;
- теоретично обґрунтувати модель і стратегію філософського та культурологічного аналізу біографії, представити його як концептуальну і теоретико-методологічну єдність;
- проаналізувати феномен біографії та можливості застосування біографічного підходу з позицій «семіотики соціокультурного світу»;
- представити автобіографію та біографію як органічні форми фундаментальної виразності, саморефлексивності, герменевтичності життя в соціокультурних та історичних його вимірах;
- сформулювати методологічні і поняттєві засади класифікацій і типологій в рамках біографічного підходу, їх евристичний потенціал і пізнавальні межі.

3. Результати навчання:

- У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**
- основні теоретичні підходи до біографії як феномену соціокультурного буття;
 - основні історичні форми та типи біографічної традиції культури;
 - сутність і основні напрямки «біографічного підходу» в сучасному гуманітарному знанні в цілому та в його окремих дисциплінарних галузях: філософії, культурології, соціології, історичній науці, антропології, літературознавстві тощо;
 - основні теоретичні проблеми сучасної теоретичної біографістики;
 - категоріальний апарат та поняттєву мову теоретичної біографістики;
 - сутність та напрямки застосування біографічної прагматики.
- вміти:**
- здійснювати аналіз (генетичний, структурний, текстуальний, тематичний, герменевтичний тощо) біографічних текстів;
 - використовувати біографічний підхід та сукупність конкретних біографічних методів у науковому дослідженні;
 - самостійно визначати евристичні можливості та пізнавальні обмеження біографічного підходу, доцільність його використання, коректно поєднувати його з іншими методами наукового дослідження;
 - самостійно проводити біографічні дослідження, використовувати техніку та методiku «біографічного інтерв'ю», враховувати етичні та правові норми біографування;
 - застосовувати підходи та процедури біографічної прагматики під час здійснення культурних проєктів, у практиці соціальних технологій.

4. Зміст дисципліни (перелік основних тем):

- Тема 1. Біографістика як галузь історичної науки: методологічні основи.
 Тема 2. Історія та історіографія біографічного жанру в Західній Європі.
 Тема 3. Історична біографістика на Сході.
 Тема 4. Розвиток теоретико-методологічних основ історико-біографічних досліджень у радянський період.
 Тема 5. Історичні види біографії в українських землях від Середньовіччя до XIX ст.
 Тема 6. Зародження історико-біографічних досліджень та їх розвиток в Україні у XIX – на початку XX ст.
 Тема 7. Історико-біографічні дослідження в Україні: від часів національно-визвольних змагань до початку XXI ст.

5. Методи навчання

Різноманітні форми та методи роботи: читання лекцій, проведення семінарських занять, організація самостійної роботи здобувачів під керівництвом викладача, керівництво та контроль за виконанням творчих індивідуальних завдань, заохочення здобувачів до дискусій із проблемних питань, що виносяться на розгляд в плані практичних занять.

6. Форми контролю

Оцінювання якості знань здобувачів здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю.

Форми участі здобувачів в освітньому процесі, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; аналіз нормативно-правових актів, історичних джерел і монографій; письмові завдання (самостійна, контрольна робота тощо); науково-дослідницьке завдання (проект) (письмова робота, оформлена відповідно до вимог).

Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату поточної оцінки за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Основні:

- Biography. Біографіка. Біографістика : зб. пр. Ін-ту біогр. дослідж. : електронне наукове видання / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; ред. кол.: В. І. Попик (голов. ред.) та ін. Київ, 2022. Вип. 1. 237 с.
- Буряк Л. Українська біографіка «плинних часів». Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. Київ, 2020. Вип. 19. С. 33–52. URL: <https://doi.org/10.15407/ub.19.033>.
- Верменич Я. Макро-, мезо-, мікропідходи в історіографічному аналізі: концептуальний плюралізм : збірник наук. пр. Україна-Європа-Світ : Міжнар. зб. наук. пр. Тернопіль : Вид-во НТПУ ім. В. Гнатюка, 2012. Вип. 10 : Присвяч. 20-річчю істор. ф-ту ТНПУ ім. В. Гнатюка. С. 282– 295.
- Історична біографіка в Україні: проблеми, завдання і перспективи розвитку досліджень, видавничої та інформаційної роботи : колективна монографія. Київ : НБУВ, 2019. 364 с.

- Історія України: Джерельний літопис. К.: КВІЦ, 2012. 832 с.
- Любовець Н. Вивчення мемуарів як історичного та біографічного джерела: до історіографії проблеми. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. 2010. Вип. 7. С. 66–104.
- Любовець Н. І. Сучасні трансформації мемуарного простору: загальний та локальний виміри. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. Київ, 2020. Вип. 20. С. 172–189. URL: <https://doi.org/10.15407/ub.20.172>.
- Попик В. І. Біографіка : феномен культури і науки, інформаційний ресурс суспільства: монографія. Київ, 2021. 450 с. URL: <http://irbisnbul.gov.ua/everlib/item/er-0004201>.
- Попик В. І. Вітчизняна біографіка в умовах трансформацій інтелектуального і духовного життя суспільства. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. Київ, 2021. Вип. 20. С. 149–171.
- Українська біографіка ХХІ століття: мозаїка контекстів і форм : колективна монографія. Київ : НБУВ, 2021. 251 с. URL: <http://irbisnbul.gov.ua/everlib/item/er-0004200>.

2. Додаткові:

- Александрова Г. А. Постать М. І. Стороженка в ювілейних матеріалах: біографічний та історико-культурний контекст. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. Київ, 2020. Вип. 19. С. 212–230.
- Александрова Г. А. Постать Миколи Ілліча Стороженка в некрологах і поминальних статтях: біографічний та літературознавчий дискурс Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. Київ, 2020. Вип. 20. С. 269–298.
- Бондарева О. Театр кодує історію, або як стратегії «театру в театрі» працюють на переосмислення біографічних персоналій. International scientific and practical conference “Philological sciences and translation studies: European potential”: conference proceedings, July 9–10, 2021. Wloclawek : Baltija Publishing, 2021. Р.184–187.
- Будзар М. М. «Друга стаття»: біографічний світ жінок із роду Галаганів. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. 2020. № 20. С. 17–38.
- Буряк Л. І Біографічний світ Лесі Українки: поворот до візуального. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. Київ, 2021. Вип. 21. С. 39–61. URL: <https://doi.org/10.15407/ub.21.039>.
- Буряк Л. І. Емоції на тлі еміграційного повсякдення (штрихи до біографічного світу Мілени Рудницької). Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації. Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 6–8 жовтня 2020 р.) / НАН України, НБУВ. Київ, 2020. С. 446–449.
- Кармазіна М. Леся Українка. Життя як виклик. Київ : Парламент. вид-во, 2020. 418 с. («Славетні постаті України»).
- Колесник І. І. Біографічний світ Тараса Шевченка. Український історичний журнал. 2014. № 3. С. 78–99.
- Марченко Н. П. Презентація біографічного знання в сучасних українських біографічних виданнях для дітей і підлітків. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica. Київ, 2020. Вип. 19. С. 53–68. URL: <https://doi.org/10.15407/ub.19.053>.
- Михайло Косач (Михайло Обачний). Твори. Переклади. Листи. Записи кобзарських дум / Упоряд. Л. Мірошніченко. Київ : Комора, 2017. 592 с.
- Скрипка Т. «Спогади про Лесю Українку». Т. 1 Київ : Темпора, 2017. 368 с
- Стефанова Г. Біографічна драма: одна з моделей (листування Ольги Хоружинської та Івана Франка як драматургічна основа біографічно-документальної вистави «Подружжя»). Курбасівські читання. Наук. вісник. Київ : НЦТМ ім. Лесі Курбаса. 2020. № 5. С. 194–204.